

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum iudex possit aliquem iniuste condemnare non accusatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ARTICVLVS III.

Vtrum iudex possit aliquem condemnare, etiam si non sit aliquis accusator.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod iudex possit aliquem indicare, etiam si non sit aliquis accusator. Humana iniustitia de ritatur a iustitia diuina: sed Deus peccatores iudicat, etiam si nullus sit accusator. ergo videtur quod homo possit in iudicio aliquem condemnare, etiam si non adsit accusator.

¶ 2 Præ. Accusator requiritur in iudicio ad hoc, quod deferat crimen ad iudicem: sed quandoque potest crimen ad iudicem deuenire alio modo, quam per accusationem, sicut per denunciationem, vel per infamiam, vel etiam si ipse iudex videat. ergo iudex potest aliquem condemnare absque accusatore.

¶ 3 Præ. Facta sanctorum in scripturis narrantur, quasi quadam exemplaria humana vite: sed Daniel simul fuit accusator, & iudex contra iniquos senes, vt patet Daniel 13. ergo non est contra iustitiam, si aliquis aliquem condemnet tanquam iudex, & ipsemet sit accusator.

SED CONTRA est, quod 1. ad Cor. 5. Ambr. exponens sententiam Apostoli de fornicatore, dicit, quod iudicis non est sine accusatore damnare: quia Dominus Iudam, cum fuisset fur, quia non est accusatus, minime abiecit.

RESPON. Dicendum, quod iudex est interpres iustitiae. Vnde sicut Philof. dicit in 5. Ethic. homines ad iudicem confugiunt, sicut ad quandam iustitiam animam: iustitia autem, sicut supra dictum est, non est ad seipsum, sed ad alterum. Et ideo oportet quod iudex inter aliquos duos diiudicet: quod quidem fit, cum vnus est actor, & alius est reus. Et ideo in criminibus non potest aliquis iudicio condemnare iudex, nisi habeat accusatorem. sicut illud Actuum. 25. Non est consuetudo Romanis dānare aliquem hominem, priusquam is, qui accusatur, presentes habeat accusatores, loquatur, defendendi accipiat ad abluenda crimina, quae ei obijciuntur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Deus in suo iudicio vtrum conscientia peccatis quasi accusatore, sicut illud Rom. 2. Inter se inuicem cogitationum accusantur, aut etiam defenduntur. Vel etiam euidentia facti, quantum ad ipsum, secundum illud Gen. 4. Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra.

AD SECUNDVM dicendum, quod publica infamia habet locum ac-

cusatoris. Vnde supra illud Genes. 4. Vox sanguinis fratris tui. &c. dicitur. Et in denuntiatione peccantis, sed emendatio: & ideo nihil agitur contra eum, cuius peccatum denunciatur, sed pro eo: & ideo non est ibi necessarius accusator. Poena autem inferitur propter rebellionem ad Ecclesiam, quae quia est manifesta, tenet locum accusatoris. Ex eo autem quod ipse iudex videt, non potest procedere ad sententiam ferendam, nisi secundum ordinem publici iudicij, quod tenet locum accusatoris.

AD TERTIVM dicendum, quod Deus in suo iudicio procedit ex propria notitia veritatis, non autem homo, vt supra dictum est. & ideo homo non potest simul esse accusator, & testis, & iudex, sicut Deus. Daniel autem accusator fuit simul & iudex, quasi diuini iudicij executor, cuius instinctu mouebatur, vt dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum iudex licite possit ad penam relaxare.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod iudex licite possit penam relaxare. Dicitur enim Iacobi. 2. Iudicium sine misericordia ei, qui non facit misericordiam: sed nullus punitur propter hoc, quod non facit illud, quod licite facere non potest. ergo quilibet iudex potest licite misericordiam facere, relaxando penam.

¶ 2 Præ. Iudicium humanum debet imitari iudicium diuinum: sed Deus poenitentibus relaxat poenam, quia non vult mortem peccatoris, vt dicitur Ezech. 18. ergo etiam homo iudex potest poenitentem licite laxare poenam.

¶ 3 Præ. Vnicuique licet facere, quod alicui prodest, & nulli nocet: sed absolute reum a poena prodest ei, & nulli nocet. ergo iudex licite potest reum a poena absolueret.

SED CONTRA est, quod dicitur Deuter. 13. de eo, qui persuadet seruire dijs alienis. Non parcat ei oculus tuus, vt miserearis, & occultes eum: sed statim interficies eum. & de homicida dicitur Deuteronom. 19. Morietur, nec misereberis eius.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex dictis patet, duo sunt, quantum ad propositum pertinet, circa iudicem consideranda, quorum vnus est, quod ipse habet iudicare inter accusatorem, & reum. Aliud autem est, quod ipse non fert iudicij sententiam quasi ex propria, sed quasi ex publica potestate. Duplex ergo ratione impeditur iudex ne reum a poena absolueret possit. Primo quidem ex parte accusatoris, ad cuius ius quandoque pertinet, vt reus puniatur, puta, propter aliquam iniuriam in ipsum commissam, cuius relaxatio non est in arbitrio alicuius iudicis: quia quilibet iudex tenetur ius suum reddere vnicuique. Alio modo, impeditur ex parte reipublicae, cuius potestate fungitur, ad cuius bonum pertinet, quod malefactores puniantur. Sed tamen quantum ad hoc differt inter inferiores iudices, & supremum iudicem, scilicet principem, cui est plenarie potestas publica

Secunda Secundae S. Thomae. X 4 con-

miam, quid adhuc desideramus testes? Et sanctus Ludouicus Rex Francia legiur praecipisse cauterizari linguam eius, quem audierat blasphemare. nisi forte quis dicat, quod author de quadam inquisitionis specie loquitur: quia iudex ex eo, quod ipse vidit, paulatim inuestigat ex officio. Et haec sufficiunt etiam pro pro 4. artic. &c.

7. 33. art. 7.

Art. preced.

Art. ad 1.

3. q. 46. art. 2. ad 3. Et 1. dist. 43. q. 2. art. 2. ad 5. Et 4. dist. 46. q. 1. art. 2. q. 2. & q. 2. art. 2. & q. 2. ad 2.

Artic. 3. 3.

Super Questionis [sic] prima articulo tertio.

In articulo tertio eadem questio- nes adueniunt, quod licet ratio in corpore articulo ad ostendendum iudicem oportere mer duos iudicare concludat tam in criminalibus, quam in civilibus, & ita regulariter seruandum est: tamen tamē con- cludit specialiter in criminalibus dices, Et ideo in crimina- libus non potest, &c. quia euidentis per- sonae coparete exi- gentur in criminali- bus. Exiunt naque praesentia persona- lis, que non requiri- tur in civilibus.

In eodem articulo in responsione ad secun- dum, aduerte qua- mo ponit in litera suppleta vicem ac- cusatoris. Primo, pu- blica infamiam: & hoc est procedit per viam inquisitionis. Secundo, manifesta rebellionem ad Ec- clesiam, cui denun- ciatum est crimen: & hoc quando pro- ceditur per via de- nunciationis. Tunc enim iura Domini mittantur Matth. 18. Si Ecclesiam non au- dierit, erit sicut Eth- nicus, hoc est, exco- municandus est. De- iudicatio enim ex na- tura sua ordinatur ad bonum peccan- tis, sed ex rebello- ne denunciant veri- tatem sententiam pu- niri propter com- mune bonum. Et pro- pterea in principio non eget aliquo sup- plente locum ac- cusatoris, sed in tali casu. Propter istum enim euentum in li- tera dicitur, Poena enim inferitur deni- catio, supple: propter rebellionem, &c. Ter- tio, publicum iudi- cium ordinatum, & hoc intelligit vel quod crimen coram iudi- ce, & alij committuntur, vt cum iudex cum suis audit blas- phemare, vel videt occidere, &c. Tunc enim sine vlla alia infamia, denuncia- tione, accusatione, propter euidentiam facti iudex punit. Vnde & Pontifices iudicium dixerunt, Auditis blasphemiam,